ECLI:LV:AT:2021:0712.A420308917.17.L
Lieta Nr. A420308917, SKA-295/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 12.jūlijā

[1] SIA „Palīgs" un SIA „Firma Madara 89" iesniegušas kasācijas sūdzības par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 5.jūlija spriedumu, ar kuru noraidīts SIA „Palīgs" pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu –, kā arī noraidīts SIA „Firma Madara 89" pieteikums par Ērgļu novada pašvaldības domes 2017.gada 30.novembra lēmuma atcelšanu daļā.

[2] SIA „Palīgs" pieteicējai SIA „Firma Madara 89" iznomājusi daļu no nekustamā īpašuma /adrese/.

SIA „Firma Madara 89" tās nomātajās telpās veica tehnoloģiskās iekārtas – siltummaiņa – uzstādīšanu un pieslēgšanu pie iekšējiem inženiertīkliem, kā arī tirdzniecības zāles grīdā zem flīžu grīdas seguma izbūvēja aukstuma vitrīnu notekūdeņu (kondensāta) novadīšanas cauruļvadu sistēmu. Iebilstot minētajām darbībām, SIA „Palīgs" vērsās Ērgļu novada būvvaldē (turpmāk – būvvalde), lūdzot konstatēt patvaļīgu būvniecību, kuras sekas jānovērš būvdarbu veicējai.

A r Ērgļu novada pašvaldības domes 2017.gada 30.novembra lēmumu kā administratīvo procesu iestādē noslēdzošo administratīvo aktu SIA „Palīgs" iesniegums apmierināts daļēji. Iestāde atzina, ka siltummainim pievienotie cauruļvadi nav atzīstami par ēkas iekšējiem inženiertīkliem vai inženiertīklu daļu, kā arī elektrības vads, ar kuru siltummainis pieslēgts elektrībai, nav atzīstams par ēkas inženiertīklu jeb ēkas elektroinstalāciju. Tādēļ nav uzskatāms, ka SIA „Firma Madara 89" būtu veikusi patvaļīgu būvniecību. Tomēr iekšējās kanalizācijas sistēmas izbūve ēkas tirdzniecības zālē pie aukstuma vitrīnām ir būvdarbi, kas SIA „Firma Madara 89" ir jāsakārto atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Attiecīgi SIA „Firma Madara 89" uzlikts pienākums iesniegt būvvaldē līgumu ar SIA „Palīgs" par tās piekrišanu iekšējo inženiertīklu izbūvei un sertificēta būvspeciālista atzinumu, ka inženiertīklu izbūve atbilst normatīvo aktu prasībām.

Nepiekrītot iestādes lēmumam, SIA „Palīgs" vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru SIA „Firma Madara 89" tiktu uzdots novērst patvaļīgās būvniecības radītās sekas attiecībā uz siltummaiņa izbūves darbiem iekštelpās. SIA „Firma Madara 89" iesniedza pieteikumu par iestādes lēmuma atcelšanu daļā par tai uzlikto pienākumu.

Ar pārsūdzēto apgabaltiesas spriedumu abi pieteikumi noraidīti. Apgabaltiesa, izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, atzina par pamatotu iestādes lēmumā konstatēto, ka siltummaiņa uzstādīšana nav uzskatāma par iekšējo inženiertīklu ierīkošanu vai pārbūvi, līdz ar to SIA „Firma Madara 89" veiktās darbības, tostarp iekārtas pieslēgšana elektrības padevei, nepakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam. Savukārt SIA „Firma Madara 89" uzliktais pienākums iesniegt dokumentāciju atzīts par pamatotu.

[3] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.

Izvērtējusi iesniegtās kasācijas sūdzības, senatoru kolēģija atzīst, ka tajās norādītie iebildumi nerada šaubas par sprieduma tiesiskumu.

I

[4] SIA „Palīgs" kasācijas sūdzības centrālais arguments ir tāds, ka apgabaltiesa nepareizi interpretējusi jēdzienu „ēkas iekšējais elektroenerģijas inženiertīkls", kā rezultātā kļūdaini secinājusi, ka siltummaiņa uzstādīšana iekštelpās nav uzskatāma par iekšējo inženiertīklu ierīkošanu vai pārbūvi un tādējādi nepakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam. Tā rezultātā apgabaltiesa nav piemērojusi tiesību normas: Būvniecības likuma 18.panta otro daļu un Latvijas būvnormatīva LBN 261-15 „Ēku iekšējā elektroinstalācija" (turpmāk – Būvnormatīvs LBN 261-15) 3.3.apakšpunktu un 18.punktu.

[5] Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi Nr. 500) 2.16.apakšpunktam inženiertīkls ir būvju kopums, kas sastāv no cauruļvadiem, kabeļiem, vadiem, aprīkojuma, iekārtām un ierīcēm un paredzēts elektroenerģijas, siltumenerģijas, gāzes, elektronisko sakaru, ūdens un citu resursu ražošanai, pārvadei (transportam), uzglabāšanai vai sadalei, kā arī inženiertīklu pievadiem un iekšējiem inženiertīkliem.

Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu Nr. 112 „Vispārīgie būvnoteikumi" (zaudējuši spēku ar 2014.gada 1.oktobri) (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi Nr. 112) 25.[7]punkts noteica, ka iekšējais inženiertīkls ir elektronisko sakaru, elektroietaišu, cauruļvadu, iekārtu, ierīču aprīkojuma vai aprīkojuma kopums ēkās aiz ievada noslēgierīces vai ievada sadalnes.

Prasības elektroietaišu projektēšanai un ierīkošanai, lai nodrošinātu cilvēku un vides aizsardzību pret dažādiem faktoriem, kā arī lai nodrošinātu elektroietaišu funkcionēšanu atbilstoši paredzētajam mērķim, noteic Būvnormatīvs LBN 261-15. Būvnormatīva 3.3.punkts noteic, ka tas attiecas citastarp uz elektroinstalāciju, kas neietilpst ierīču sastāvā. Savukārt būvnormatīva 10.punkts noteic, kas jāņem vērā, nosakot nepieciešamo elektrisko ķēžu skaitu un veidu elektroapgaismei, elektroapgādei, vadībai, signalizācijai, elektroniskajiem sakariem un citām vajadzībām.

Interpretējot minētās tiesību normas, apgabaltiesa secināja, ka ar ēkas iekšējo elektroenerģijas inženiertīklu saprot ēkas iekšējo elektroinstalāciju, ko veido ar ēku saistītas elektroietaises, kas vajadzīgas ēkas nodrošināšanai ar elektroapgaismojumu, elektroapgādi, vadību, signalizāciju, elektroniskajiem sakariem un citām vajadzībām. Izskatāmajā gadījumā, lai arī iekārta ir pieslēgta ēkas iekšējam elektrotīklam, ne iekārta, ne iekārtas pieslēgums neveido daļu no ēkas iekšējā elektroenerģijas inženiertīkla. Vienīgā elektrības vada pieslēguma funkcija ir nodrošināt iekārtu ar strāvu. Ne pašai iekārtai, ne pieslēgumam nav nozīmes ēkas elektroapgādes nodrošināšanā. Līdz ar to ne iekārta, ne iekārtai pievienotais elektrības kabelis ar pieslēgumu ēkas elektrības padevei nav uzskatāmi par ēkas iekšējā elektroenerģijas inženiertīkla daļu (*pārsūdzētā sprieduma 14.punkts*).

SIA „Palīgs” kasācijas sūdzībā iebilst, ka tiesas sniegtā jēdziena „ēkas iekšējais elektroenerģijas inženiertīkls” interpretācija ir pārāk šaura un gramatiska, kā arī neatbilst Būvniecības likuma 4.panta 2.punktā nostiprinātajam inženiertehniskās kvalitātes principam. Kasatore sniedz savu minētā jēdziena definīciju: ēkas iekšējais elektroenerģijas inženiertīklu ir elektroietaišu, kabeļu un vadu veidotā elektroinstalācija, kas nepieciešama, lai elektroenerģiju novadītu līdz attiecīgajiem pieslēguma punktiem, kas savukārt nodrošina ēku ar elektroapgaismojumu un elektroapgādi un kas ļauj darboties iekārtām. Tātad būtiski ir nevis tas, kādu funkciju pilda siltummainis, bet gan tas, ka siltummaiņa funkcionēšanai nepieciešama elektroenerģija, un elektroinstalācijas līdz tā pievienošanas vietai ietilpst ēkas elektroenerģijas iekšējā inženiertīklā.

[6] Senatoru kolēģija pievienojas apgabaltiesas sniegtajai jēdziena „ēkas iekšējais elektroenerģijas inženiertīkls” interpretācijai. Tiesa pamatoti piešķīrusi nozīmi tam, ka vienīgā elektrības vada pieslēguma funkcija ir nodrošināt iekārtu ar strāvu un pieslēgumam nav nozīmes pašas ēkas elektroapgādes nodrošināšanā. Proti, pieslēgums neveic cita veida funkcijas, savukārt tikai iekārtas pieslēgšana pie iekšējiem inženiertīkliem nevar tikt vērtēta kā iekšējo inženiertīklu rekonstrukcija. Tāpat pārsūdzētajā spriedumā pamatoti atzīts, ka arī siltummaiņa savienošana ar aukstuma vitrīnām ar cauruļvadu dzesēšanas šķidrumu pārvadei nav vērtējama kā ēkas iekšējo inženiertīklu vai tā daļas rekonstrukcija (*pārsūdzētā sprieduma 15.punkts*).

Senatoru kolēģija uzskata, ka SIA „Palīgs” sniegtā strīdus jēdziena interpretācija pavērtu iespēju būvniecības tiesiskajam regulējumam pakļaut triviālus gadījumus, piemēram, tādu sadzīves elektroierīču kā elektrisko plīšu un tvaika nosūcēju pieslēgšanu vai pat pagarinātāja iespraušanu kontaktligzdā. Turklāt, ievērojot minēto, ka vienīgā elektrības vada pieslēguma funkcija ir nodrošināt ar strāvu konkrēto iekārtu – siltummaini –, senatoru kolēģija nevar piekrist kasācijas sūdzībā paustajam uzskatam, ka konkrētajā gadījumā izveidota tāda elektroinstalācija, kas neietilpst elektroierīces sastāvā.

[7] Senatoru kolēģijai vispārīgi ir saprotama kasatores vēlme rūpēties par drošību savā īpašumā. Tomēr ar minēto interesi nav pietiekami, lai katra ēkā veiktā darbība, tostarp katras iekārtas pieslēgšana, tiktu pakļauta būvniecības tiesiskajam regulējumam un pienākumam izstrādāt būvniecības dokumentāciju.

Secinājumus par to, vai veiktās darbības pakļaujas būvniecību reglamentējošo aktu prasībām, iespējams izdarīt, novērtējot veikto darbību jēgu, nozīmi un atsevišķos gadījumos arī leģitīmu sabiedrības interesi, kuras dēļ konkrēto darbību veikšana būtu pakļaujama būvniecību reglamentējošo aktu prasībām (*Senāta 2020.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-81/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0331.A420523512.3.S) 6.punkts, 2019.gada 29.maija sprieduma lietā Nr. SKA-214/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0529.A420244615.2.S) 13.punkts*).

Senatoru kolēģija atzīst, ka apgabaltiesa spriedumā ir pienācīgi novērtējusi konkrēto darbību jēgu un nozīmi un pietiekami pamatojusi, kāpēc darbības siltummaiņa funkciju nodrošināšanai nepakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam. Kasācijas sūdzībā nav norādīts uz tādiem tiesas nenovērtētiem apstākļiem vai pierādījumiem, kuri varētu liecināt par pretējo, savukārt pārvērtēt lietas faktiskos apstākļus un pierādījumus nav kasācijas instances tiesas kompetencē. Tādējādi senatoru kolēģija nesaskata pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

II

[8] SIA „Firma Madara 89” ieskatā, pārsūdzētajā spriedumā kļūdaini atzīts, ka tai pamatoti uzlikts pienākums iesniegt būvvaldē dokumentāciju, kas attiecas uz ēkā veiktajiem kanalizācijas izbūves darbiem aukstuma vitrīnu kondensāta novadei.

[9] Kasācijas sūdzībā izteikts iebildums, ka apgabaltiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.pantu, jo nepamatoti nav vērtējusi pierādījumu – sertificēta būvinženiera /pers. A/ 2015.gada 16.marta atzinumu –, kurā noteikts, ka dzesēšanas iekārtu (aukstuma vitrīnu) kondensāta novades cauruļu ievadīšana esošajā kanalizācijas cauruļvadā ir vienkāršota iekšējo inženiertīklu renovācija, kurai atbilstoši normatīvajam regulējumam nav nepieciešama ne uzskaites karte, ne būvatļauja.

Apstāklis, ka tiesa spriedumā nav tieši atsaukusies uz konkrētu pierādījumu, nenozīmē, ka tiesa šo pierādījumu nav ņēmusi vērā. Pārbaudījusi pārsūdzētā sprieduma motivāciju, senatoru kolēģija konstatē, ka tā pamatā nav pretrunā ar minētajā atzinumā norādīto. Proti, apgabaltiesa ir secinājusi, ka konkrēto kanalizācijas cauruļvadu izbūve ir uzskatāma par ēkas iekšējās kanalizācijas inženiertīkla rekonstrukcijas jeb pārbūves darbiem, un atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu Nr. 112 40.^{12}punktam (normatīvais regulējums, kas bija spēkā laikā, kad pārbūve veikta) šādi būvdarbi nav jāsaskaņo ar būvvaldi (*pārsūdzētā sprieduma 17.punkts*). Līdz ar to, pretēji kasācijas sūdzībā paustajam viedoklim, apgabaltiesa nav atzinusi, ka konkrētajiem izbūves darbiem nepieciešama uzskaites karte un būvatļauja. Apgabaltiesa ir secinājusi, ka saskaņojums ar būvvaldi nav nepieciešams.

Kasatore nav pamatojusi, kā tieši konkrētajā atzinumā norādītais varētu ietekmēt lietas rezultātu, līdz ar to iebildums atstājams bez ievērības un nevar būt par pamatu
kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[10] Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā vērtējusi, kādas bija būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasības laikā, kad konkrētā būvniecība veikta, un secinājusi, ka atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu Nr. 112 40.^{9}, 40.^{10}punktam un 40.^{11}punktam vienkāršotai iekšējo inženiertīklu izbūvei, rekonstrukcijai vai renovācijai likumdevējs bija noteicis virkni prasību – izbūves ierosinātājam nepieciešams vērsties pie projektētāja, kas izstrādā tehnisko shēmu, un šāda tehniskā shēma obligāti saskaņojama ar inženierkomunikāciju īpašnieku, trešajām personām, kuru īpašuma tiesības tiek skartas. Ievērojot, ka SIA „Firma Madara 89” ēkas iekšējās kanalizācijas inženiertīkla pārbūves darbiem nav izstrādājusi tehnisko shēmu jeb iekšējo inženiertīklu novietojuma plānu ar tā izstrādātāja apliecinājumu par tā atbilstību normatīvo aktu prasībām un nav to saskaņojusi ar SIA „Palīgs”, apgabaltiesa atzina, ka kanalizācijas cauruļvadu ierīkošana no aukstuma vitrīnām līdz ievadam esošajā kanalizācijas sistēmā ir atzīstama par patvaļīgu būvniecību atbilstoši Būvniecības likuma 18.panta otrajai daļai (*pārsūdzētā sprieduma 18.punkts*).

Kasatore iebilst, ka tiesa, piemērojot spēkā esošā Būvniecības likuma 18.panta otro daļu, strīdus darbus nepamatoti kvalificējusi kā patvaļīgu būvniecību, jo norma nebija spēkā laikā, kad darbi veikti. Kasācijas sūdzībā argumentēts, ka strīdus darbi nav patvaļīga būvniecība Būvniecības likuma (*likums, kas bija spēkā līdz 2014.gada 30.septembrim*) 1.panta 21.punkta izpratnē.

[11] Pretēji kasācijas sūdzībā paustajam uzskatam, lietā nav izšķirošas nozīmes tam, kāda bija patvaļīgas būvniecības definīcija strīdus darbu veikšanas laikā. No pārsūdzētā sprieduma izriet, ka apgabaltiesa vērtējusi, kādas bija būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasības laikā, kad konkrētā būvniecība veikta, un secinājusi, ka konkrētie darbi vispārīgi pakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam, kura prasības nav ievērotas. Apgabaltiesa, atsaucoties uz Senāta 2015.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-194/2015 izteiktajām atziņām, pamatoti atzinusi, ka būvvalde tādā gadījumā ir kompetenta pieņemt lēmumu par šo pārkāpumu novēršanu (*pārsūdzētā sprieduma 20.punkts*).

Kasatore nepamatoti uzskata, ka izskatāmās lietas faktiskie un tiesiskie apstākļi nav līdzīgi tiem apstākļiem, kas vērtēti minētajā Senāta spriedumā

un ka tajā izteiktās atziņas šajā lietā nav piemērojamas. Senatoru kolēģija konstatē, ka abos gadījumos vērtēta būvvaldes kompetence pieņemt lēmumu par pārkāpumu novēršanu gadījumā, kad īpašumā veikta inženiertīklu pārbūve bez tehniskās shēmas izstrādes un saskaņojuma ar inženiertīklu īpašnieku. Tādējādi apgabaltiesa uz Senāta atziņām minētajā lietā atsaukusies pamatoti.

[12] Senatoru kolēģija vērš uzmanību, ka pienākumu izstrādāt tehnisko shēmu un saskaņot to ar inženiertīklu īpašnieku un trešajām personām, kuru īpašuma tiesības tiek skartas, konkrētajā gadījumā noteic būvniecību regulējoša tiesību norma, nevis privāttiesiska vienošanās. Tādējādi nav pamatots kasācijas sūdzībā paustais uzskats, ka lietā nav saskatāma tāda publiski tiesiska interese, kas varētu būt pamats būvvaldei iejaukties privāttiesiskās attiecībās, un ka par veiktajiem darbiem pastāvošais strīds risināms civiltiesiskā kārtībā.

[13] Ievērojot minēto, kā arī to, ka izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšanai nav pamata.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „Palīgs" un SIA „Firma Madara 89" kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 5.jūlija spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore D. Mita Senators A. Guļāns Senatore L. Slica